

ÆGTE TRÆTJÆRE

Trætjære er den ældste og mest gennemprøvede form for udvendig overfladebehandling af træværk. Siden vikingetiden har trætjære været det traditionelle middel til beskyttelse af træværk på bygninger, traskibe, bolværk, havneanlæg, reb, redskaber mv. Trætjære er også brugt til farmaceutiske og veterinære formål.

Den væsentligste årsag til træets nedbrydning er de skadelige UV-stråler fra sollyset. En tjæring modvirker denne nedbrydning og giver samtidig en vandafvisende overflade. En trætjære er ikke et imprægneringsmiddel i den forstand, at den trænger langt ind i træet og mætter, som f.eks. linolie. Trætjærens forse ligger i den virkelige gode og elastiske overflade, den tilfører træet. Trætjære indeholder mange af træets egne beskyttende stoffer mod råd og svamp, der udvindes af træet ved brænding og giver en meget holdbar og smuk overflade. Meget få overfladebehandlinger giver en så smuk, levende og unik patinering som ægte trætjære.

Trætjære er en mere eller mindre tyktflydende masse med en meget karakteristisk duft af hav, fiskegarn og sommer og en farve, der er alt andet end sort, men varierende fra helt lys (nærmest sirupsfarvet) til helt mørk (næsten sort) alt afhængig af hvilken træsort trætjæren stammer fra. En ægte trætjære har en meget lang tørretid og vil være glinsende og klæbrig i 1-6 uger igen afhængig af træsorten og overfladens sugeevne. Ved fortynding med linolie nedsættes tørretiden væsentligt til ca. 1-2 dage. Trætjæren leveres i ren form, som Gylden Trætjære (dvs. fortyndet med 50% koldpresset linolie) eller som Linotjære (dvs. Gylden Trætjære tonet med umbra eller oxydfarver. Se billedet. Kan også tones med oxydsort, falurød, havnerød, saltgrøn).

Trætjære har ikke en ensartet farve, som f.eks. moderne træbeskyttelser, selv indenfor samme brænding vil der være farveforskelle, men trætjæren fremhæver på en flot og naturlig måde træets struktur med en levende overflade, der patinere utrolig smukt.

Beskyttelse med trætjære sker bedst på godt tørt træ. Ru træ giver det flotteste spil i overflade. Den bedste årstid for tjæring af træværk er forsommeren, så har tjæren hele sommeren til at tørre op i. Hvis man vælger at tjære i kolde perioder, kan det være nødvendigt at varme trætjæren forsigtigt op for at opnå en mere strygbar konsistens.

Inden selve tjæringen begynder, er det vigtigt at mætte træværket godt. Det gøres bedst med Wolf's Grundingsolie, evt. Grundingsolie tilsat 20% trætjære. Derved opnår man en dobbelt beskyttelse af træet, idet Grundingsolien trænger langt ned i træet og mætter, imens trætjæren giver en UV- og vandafvisende overflade. Grundingsolien er helt tyndflydende og kan sprøjtes på, påføres med pensel eller træet kan dyppes i olien. Ved påføring af Wolf's Grundingsolie to gange vådt i vådt, dvs. to gange på samme dag, opnås en langt dybere mætning af træet. Herefter skal træet tørre i 3-5 dage.

Efter endt tørretid kan behandling med trætjære påbegyndes. Ren trætjære påføres bedst med en tjærepensel, en stugga, hvorimod Gylden Trætjære og Linotjære bedst påføres med en pensel af kunsthår, der er spaltede i enden. Valg af trætjæreprodukt sker ud fra ønske om farve, tørretid, mv. Såfremt man ønsker en større dybde, mere markant fremhævelse af den tjærede overflade og en væsentlig udsættelse af trætjærens afblegning, kan man efter 5-6 uger påfører Wolf's Neutral Topolie, som yderligere beskytter og forskønner den tjærede overflade uden at give farve. Den løbende vedligeholdelse af overfladen sker med Wolf's Grundingsolie efter behov, dvs. efter ca. 1-2 år ved nytjæret emner og derefter ca. hvert 3-5 år. En ny gang trætjære påføres den rengjorte overflade efter ca. 8-10 år, alt efter hvor udsat emnet er for vejr og vind.

Trætjæreprodukter fra Wolf's Linolie- & Trætjærefabrik ApS.
(Viste farveprøver er vejledende).

Træbjærens historie

I dag kan træbjæren også fremstilles industrielt ved destillation, hvorved man også har bedre mulighed for at udnytte alle de biprodukter, der opstår eks. terpentin, eddikesyre, acetone, træsprit mv.

I de øvrige nordiske lande, hvor man har en langt større tradition for at bygge træhuse, har man også en langt større tradition for "tjærebrænding", men selv i Jylland har man tidligere produceret træbjære.

Da de kulfyrede gasværker blev almindelige i starten af 1900-tallet fremkom stenkulstjæren som et biprodukt i gasfremstillingen. Stenkulstjæren blev et billigt alternativ til den meget dyre, importerede træbjære, og erstattede hurtigt træbjæren. Men træbjære og stenkulstjære er to helt vidt forskellige produkter med hver deres indhold og egenskaber.

Stenkulstjære, der giver en meget diffusionstæt overflade og egner sig bedst til sten (Da stenkulstjæren er meget giftig kræver det i dag en særlig tilladelse at benytte den).

Træbjære derimod giver en fuld diffusionsåben overflade, som kan arbejde med træets bevægelser og giver en fantastisk beskyttelse af træets overflade.

Træbjære har gennem tiderne og bliver stadigvæk anvendt til veterinære og farmaceutiske formål i f.eks. slimløsende medicin, creme mod allergisk eksem, skælshampoo og mod svamp på dyrehove (Ren træbjære bør dog ikke påføres huden).

Træbjære fremhæver træets struktur på en flot og levende måde og kan anbefales til beskyttelse af al udvendigt træværk.

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til:

Milebrænding

Traditionel træbjære fremstilles som mile- eller dalbrændt træbjære, dvs. meget harpiksholdigt træ, der brændes ganske langsomt ved høj temperatur, således at træets indholdsstoffer smelter og kan opsamles. Et biprodukt ved træbjærefremstillingen er f.eks. trækul.

Træbjære dannes af harpiksholdigt ved fra gamle fyrretræs-stubbe.

Milen laves som en tragtformet hulning på en skråning.

I milens midte laves et hul som leder ned til en udhulet træstok. Her løber den færdige tjære ned.

Bunden dækkes med bark og fyrretræ, som lægges med enderne mod midten.

Fyrretræet lægges jævnt og nøjagtigt i tre lag, for at få en jævn brænding.

Nu tager milen form. Ca. 20 m² fyrretræ bruges til denne mile.

Til sidst dækkes milen med græstørv.

Her ses hvordan den ene halvpart af milen er bygget ud med rækværk af træ.

Milen er tændt. I glødelaget yderst er temperaturen ca. 700° mens midten kun er ca. 100°

Lufttilførelsen og varmen reguleres med ekstra tørv.

Tjæren tappes på bagsiden af milen i en rende som er lagt fra tæpestokken.

Efter tre døgn er fyrretræsstubbene blevet til 200 ltr. tjære som tappes på dunke.